

EVİMİZDE ZİKİR VE İLİM*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!.. Size yine Münih'ten hitab ediyorum. Buradaki programlarımız, gezilerimiz tamam olmak üzere... Almanya'da birçok yerleri gezdik. İnşâallah, artık buradaki çalışmalarımız, bu mevsimde biraz tamamlanmış gibi oluyor. Hac yaklaşıyor tabii... Kurban Bayramı yaklaşıyor diye, hacca gitmeyecekler zâten onu düşünürler. Fakat asıl hacca gidecekler için, vakit daraldı. Almanya'da da hacca gidecekler gitmeye başladılar. O heyecan var, o uğurlamalar var...

Biliyorsunuz, birkaç gün sonra hac işlemlerinin yapıldığı Zilhicce ayı girecek. Zilkâde bitecek, Zilhicce ayı başlayacak. Zilhicce'nin dokuzunda Arafat'a çıkması lâzım hacıların; sekizinde Mina'ya çıkması lâzım, *Yevm-i Terviye* deniliyor ona... Arafe gününde, *Yevm-i Arafe*'de Arafat'a çıkması lâzım!.. Onunda da bayram... Kurban Bayramı'nın birinci günü, Arafat'tan Müzdelife'ye gelmiş olmaları, sabah namazını orada kıldıktan sonra öğleye, ikindiye Mina'ya gelmeleri lâzım!..

İşte bu Zilhicce'nin onuna kadarki, birinden onuna kadarki günler, senenin en mübarek günlerinden bir kısmı. Ramazan ayı on bir ayın sultanı deriz.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Ramazan'ı coşkuyla karşılarız, sevgiyle yaşarız. İşte o güzel mübarek günlerin on tanesi de, bu haccın öncesindeki Zilhicce'nin ilk on günüdür ki, çok önemli, sevaplı günlerdendir. Sevgili okuyuculara, konuşmama başlamazdan önce, bu günleri ibadetle geçirmelerini tazarrû ve niyazda bulunmalarını, Kur'an okumalarını, zikir yapmalarını, gündüzleri oruç tutmalarını tavsiye ederim.

Hele hele Arafe günü orucu, hacca gitmeyenler için çok kıymetli, çok önemli, çok sevaplı bir oruç diye, Ramazan'da da, daha önceki konuşmalarımda da, “Not alın, defterlerinize yazın!” demiştim sevgili dinleyicilerime. Şimdi artık zamanı yaklaştığı için hatırlatıyorum:

“—Hacca gitmeyen, memleketinde kalan kimseler Kurban Bayramı arafesinde orucu kaçırmamaya gayret etsinler!”

Çok kıymetli bir oruç bu Arafe Günü'nde tutulan oruç... İki senelik günahların bağışlanmasına sebep olduğunu, Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde bildiriyor:¹

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.551, no:1731; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.4, no:6; Katâde ibn-i Nu'man RA'dan.

Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.299, no:967; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, I, s.230; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.141; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.179, no:5923; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.460, no:7548; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.112, no:105; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.170, no:464; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.38, no:847; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.300, no:8259; Ebû Katâde RA'dan.

Mecmau'z-Zevâid, c.III, s.436, no:5142; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.115, no:12086;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XX, s.467, no:22634.

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ سَنَتَيْنِ

سَنَةً أَمَامَهُ وَسَنَةً خَلْفَهُ

(د. طب. عن قتادة؛ عبد بن حميد، كز. عن أبي سعيد)

RE. 426/1 (*Mensàmeyevme arafate gafera'llàhe lehû seneteyn*, “Arafe gününde bir kimse oruç tutarsa, Allah onun iki senelik günahını affeder: (*Seneten emâmehû*) Bir gelecek senenin günahlarını affeder, (*ve seneten halfehû*) bir de geçmiş senenin günahlarını affeder.” diye müjde var.

İlginç olan yönü, “Geçmiş senenin günahları affolur.” derken, bir de gelecek senenin günahları, yâni daha henüz işlenmemiş, yaşanmamış olan öndeki günlerin günahlarının bağışlanacağıнын söylenmesi neyi gösteriyor?.. Demek ki bir sonraki sene, o Arafe'den sonraki sene mübarek geçecek. Allah ömür verecek, o müslümanı sağlık afiyetle yaşatacak; Allah yolunda olacak, şeytana uymayacak, günah işlemekten iyi bir kul olarak yaşayacak demek. Yâni, esrârengiz bir müjde bu...

Bu benim için çok ilginç, herhalde dinleyiciler de ilginç bulmuşlardır. Arafe Günü orucunu kaçırmaları, Kurban Bayramı arafesinin oruçlu geçirilmesine gayret etsinler!..

Hacılar için doğru değil, mekruh. Hacılar hac vazifesini yapacaklar, onların oruç tutması mekruh... Çünkü yorgunluk oluyor. Oraları sıcak diye duyuyoruz. O sıcaklarda halsizlik, yorgunluk oluyor. Hac vazifelerini yapamıyorlar,

hastaneye düşüyorlar. Dinimiz de zâten uygun bulmamış hacılar için. Hacıların en güzel işi, orada hac vazifesini güzel yapmak; zikirlerini, ibadetlerini güzel ifâ eylemek.

a. İçinde Zikir Yapılan Ev

Biliyorsunuz, hac ve bütün ibadetlerin en önemli parçası, bölümü, bel kemiği, temel direği diyelim, zikirdir. Yâni orada, Arafat'ta “*Lâ ilâhe illa'llâh*” diyerek, tevbe istiğfar eyleyerek, zikrederek, Kur'an okuyarak vakitlerini geçirirler. Onlar oradan çok büyük sevap alacaklar. Hacca gitmeyenler de, oruç tutarak o sevabı kazansınlar.

Tabii Arafe'ye kadarki, bayrama kadarki günlerde de çok ibadetlerle, sadakalar vererek, hayırlar yaparak güzel geçirmeye dikkat etsinler. Evlerini böyle Ramazan'da olduğu gibi canlı tutsunlar, canlandırsınlar! İbadetin zevki, şevki nurlandırsın evleri...

İmam Buhârî, Müslim gibi kıymetli kaynakların Ebû Mûsâ el- Eş'arî RA'dan naklettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:²

² Müslim, *Sahîh*, c.I, s.539, no:779; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.135, no:854; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.235, no:7306; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.401, no:536; ; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.481, no:3910; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.143, no:6442; Rûyânî, c.II, s.42, no:458; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.376, no:324; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.225; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2353, no:6044; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.377; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.424, no:1820, 1923; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.197, no:2265

Câmiü'l-Ehadîs, c.XIX, s.355, no:20953.

مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ وَالْبَيْتُ

الَّذِي لَا يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ

(بخ. م. حب. عن أبي موسى)

RE. 391/2 (*Meselü'l-beyti'llezî yüzkeru'llàhu fîhi, ve'l-beyti'llezî lâ yüzkeru'llàhu fîh, meselü'l-hayyi ve'l-meyyit*) “İçinde Allah’ın anıldığı, zikredildiği bir ev ile, içinde Allah’ın anılmadığı, zikredilmediği bir ev neye benzer?.. Diriyle ölüye benzer.” Yâni, içinde Allah anılan ev canlı gibidir, hayat sahibi gibidir. İçinde Allah’ın adı anılmayan ev de ölmüş gibidir, ölü insan gibidir.

Bu çok önemli bir şey... Evlerimizi zikrullahla, ibadetle, mübarek faaliyetlerle, ilimle, irfanla canlı birer yuva haline, pırıl pırıl, dipdiri yuva hâline getirelim sevgili dinleyiciler!

Evinizde topluca ibadetin, zikrin, keyfini, zevkini yaşamaya alışın! Sorun, soruşturun, öğrenin, bunu nasıl yapacağınızı düşünün!.. Meselâ zikrin çeşitleri: Bir çeşidi Kur’an okumak.

Meselâ evde birisi Kur’an-ı Kerim okur, ötekiler dinler. Böylece evin içinde zikrin zevki, şevki, keyfi, safâsı yaşanmış olur. Sonra:

“—Hadi bakalım çocuklar, hep beraber binbir tane *İhlâs* okuyalım! Alın bakalım ellerinize tesbihi, siz şu kadar okuyun, siz şu kadar okuyun, siz şu kadar okuyun!..”

İşte buyurun bir “*Kul huva’llâh...*” okumak zikri. Veyahut; “—Hadi bakalım, yetmiş bin kelime-i tevhid, *Lâ ilâhe illa’llâh*

çekelim!.. Hadi bakalım, siz şu kadar alın, siz şu kadar alın. Bir hafta içinde bunu bitireceğiz...” filân gibi.

Hâsılı, evi mânevî bakımdan ma’mur hâle getirmek lâzım!..

Benim tanıdığım eski arkadaşlar vardı, şuurlu arkadaşlar, zarif arkadaşlar, tatlı arkadaşlar. Böyle kandil gecelerinde, mübarek gecelerde evlerini, camlarını filân süslerlerdi. Neden?.. “Bu ev niye böyle süslenmiş?” diye herkes merak etsin, anlasın diye.

Ben şimdi bu Almanya’da gezdiğim esnada görüyorum; Almanlar, dinlerine, örflerine, kiliselerine, tarihlerine, tarihî binalarına o kadar kuvvetli bir şekilde sahipler ki... Doğrusu, “Yâni, bizde niye bu kadar değil?” diye ben üzülüyorum. Bunlarinkini takdir ediyorum, bizdeki ihmallere de çok üzülüyorum. Ecdadımızın eserlerini korumamız lâzım, hatıraları korumamız lâzım! Güzel günleri kendi keyfimize, ölçümüze göre yaşamamız lâzım!..

Meselâ, bir canlı mukayeseyle, karşılaştırmayla anlatalım: Yılbaşını kutlamak bize dışardan gelmiş bir adet... Yâni, dedelerimiz bunu kutlamazlardı. Yılbaşını da bilmezlerdi, kutlamazlardı da... Yılbaşı Avrupalılar için kutsal bir dönem, kutsal bir tatil. Hazret-i İsa AS, tabii bizim de sevdiğimiz, saydığımız

bir peygamber ama, Hazret-i İsa'nın o dikilen çam ağacına ineceğini düşünüyorlar. Ağacı süslemelerinin sebebi dînî... Halbuki öyle bir şey bahis konusu değil.

Hristiyan adetlerine uymamayı, Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Çünkü köklü ve doğru olan şeyleri yapması lâzım müslümanın!.. Yılbaşı kutlaması adeta gazetelerin, televizyonların, halkın, böyle kolejlerde okuyan kimselerin veya dinî tahsil almayan, dinî şuura kavuşamamış kimselerin sanki millî bir bayrammış gibi, sanki yüzyıllardır kutlanıyormuş gibi, kutladığı bir şey haline geldi. Halbuki onu özellikle yapmamak lâzım!.. Çünkü kendi örfümüz ve adetimize bağlanmazsak, başkalarını taklit ede ede eririz, kayboluruz.

Ben şimdi burada bir şey duydum: Fransa'da Fransızca karşılığı olan yabancı bir kelimeyi ahali kullanırsa, ceza koyacaklarmış. Yâni bugünlerde o konuşuluyormuş. Büyük cezalar, yâni tesbit edildiği takdirde... Meselâ radyoda konuştu, televizyonda konuştu; veya gazetede yazdı, dergide yazdı, veya bir nutukta, herkesin, şahitlerin huzurunda konuştu... Ceza yazacaklarmış. Bu niçin? Fransızların dil sevgisi, kendi dillerine olan saygısı... “Kendi dilimizde o kavramı karşılamak için bir kelime varken, niye bir başka kelimeyi kullanalım?” diye soruyorlar kendi kendilerine, bunu anlamsız buluyorlar ve kullanmıyorlar. Kullananı da cezalandırmayı uygun görüyorlar.

Şimdi bu bana, benim şakamı hatırlattı. Biliyorsunuz, vaazlarımda, konuşmalarımda, yabancı kelime kullanmayalım diye lâtife yoluyla bunu anlatmaya çalışıyorum sizlere... Tabii bizim de böyle kendi örfümüze, dilimize, adetimize, ecdâdımıza sevgi ve saygı dolu olmamız lâzım!.. Eski eserlerimizi korumamız lâzım! Eski eserler çalınmamalı, eski eserler satılmamalı!.. Eski eserler, Almanya'nın, Fransa'nın, Hollanda'nın, Danimarka'nın, Amerika'nın müzelerini süslememeliydi, bizde kalmalıydı...

Dün de meselâ televizyonda acıyla izledim: Kocaman bir tarih,

350 yıllık bir tarih, bir tekke, bir cami cayır cayır yandı. Yâni Almanya'da, böyle şeylerin yanmaması için önceden itfaiye o kadar kuvvetli tedbirler alıyormuş ki, o kadar şartlar koyuyormuş ki:

“—İşte burada yangın olursa şöyle yapılacak, böyle yapılacak. Şunlar şunlar, şu cihazlar buraya yerleştirilecek. İşte buraya, binaya yangın olduğu zaman araba girmiyor; girmediğine göre şurası yıkılacak, şurası genişletilecek, şurada şu tedbir alınacak, şuraya musluk konulacak...”

Şimdi itfaiye genel müdürünü gördüm, başına miğferini geçirmiş, ilk sözü şu oldu:

“—Biliyorsunuz, yangın yerine ulaşmak çok zor, arabalar girmiyor.” dedi.

Niye önceden tedbir almamışız? Onun için, cayır cayır bir tarih kül oldu. Eserler kaçırılmaya çalışıldı ama, ne kadar kıymetli eserler de yanmıştır. Yâni biz kendi ecdâdımızın her şeyinin, tarihimizin korunmasını istiyoruz.

Almanya koruyor. Şimdi ben iki gündür Bavyera'da geziyorum. Krallarının saraylarını, tarihi eserlerini, köylerini geziyorum. Köyleri buram buram tarih kokuyor. Binalar aynen korunmuş. Yâni, böyle betonarme bina yığınları değil, oraya mahsus binalar... Kıyafetleri aynı, başlarında şapkalar var... Eski minyatürlerde, resimlerde görünen insan kıyafetleri: Pantolonları kısa, dizlerine kadar, çorapları yukarıya çekilmiş, şapkalarında tüy var... vs. Yâni biz öyle bir şey yapsak, herkes yamuk yamuk bakar, ters ters bakar, kızar:

“—Allah Allah! Hangi çağda yaşıyoruz?” der.

Evet 20. Yüzyıl'da yaşıyoruz ama ecdâdımızı seviyoruz, benliğimizi korumaya çalışıyoruz. İlmimizi, irfanımızı, medeniyetimizin kıymetini herkese göstermemiz lâzım! Gösterince de güzel oluyor.

Emin olun, keşke, keşke İstanbul'daki, Türkiye'deki her şeyimiz, köyümüz, evimiz, giyimimiz, kuşamımız, keşke evimizin içindeki mobilyalar; keşke üstümüzdeki kılık kıyafet, keşke örflerimiz, âdetlerimiz, yemeklerimiz aynen korunsaydı. Bütün dünya, böyle bizi seyretmek için akın akın gelirdi:

“—Yâ bunlar değişik bir medeniyetin mensubları, bunlar nasıl insanlar?” diye gelirlerdi. Yâni tarihin kıymetini bilmek lâzım!..

Bu arada da tabii, bunları niçin açtığımızı hatırlayalım: Evimizde bu güzel günleri ailece yaşayalım, yaşamaya alışalım, öğrenelim! On günlük bir bayram geliyor.

“—Hocam, bu takvimlerde yazılı bir bayram değil! Hiç kimse şimdiye kadar söylemedi. Sen nereden söylüyorsun?..” derseniz, hadis-i şeriflerden söylüyorum.

Peygamber SAS Efendimiz, bu on günün çok sevaplı günler olduğunu, bu on günde yapılan ibadetlerin çok kıymetli olduğunu bildiriyor. İbadeti, zikri, orucu tavsiye ediyor. Hayrı, hasenâtı tavsiye ediyor. Ben de onun için tavsiye ediyorum, kendiliğimden bir şey söylemiyorum. Hadis kitabını açıyorum, unutulmuş da olsa güzel şeyleri hatırlatmak istiyorum. Unutulmuş güzel adetlerimizi canlandırmak istiyorum. Eski eserlerimizi korumak istiyorum. Cihanın bizi sevmesini, saymasını sağlayan, herkesin hayranlığını toplayan güzelliklerimizi korumak istiyorum.

Evet, onun için bu on günü, hadi bakalım, evde Ramazan gibi güzel, belli olacak şekilde süslemelerle, davranışlarla, yaşam şekliyle, zikirle, Kur’an’la, tatlı şekillerde yaşayalım, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

b. İlmî Küçük Yaşta Öğrenmek

Gelelim bugün okumak istediğim öteki hadis-i şeriflere... Ebü'd-Derdâ RA'dan Taberânî rivayet etmiş. Bu da biraz çocukları, biraz da yaşlıları ilgilendiren bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifinde buyuruyor ki:³

مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ فِي صِغَرِهِ كَالنَّقْشِ عَلَى
الْحَجَرِ وَمَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ فِي كِبَرِهِ كَالَّذِي
يَكْتُبُ عَلَى الْمَاءِ

(طب . عن أبي الدرداء)

RE. 391/7 (*Meselü'llezî yeteallemü'l-ilme fî sığarihî, ke'n-nakşı ale'l-hacer; ve meselü'llezî yeteallemü'l-ilme fî kiberihî, ke'llezî yektübü ale'l-mâ'.*)

Şimdi ben bunu başka edebî kitaplarda görmüştüm, eski el yazması eserlerde buna benzer sözler okumuştum. Ama hadis-i şerif olarak, böyle ilk defa duymuş oluyorsunuz bunu. Demek ki, o güzel sözlerin de kaynağı hadis-i şerif imiş. SAS Efendimiz buyuruyor ki:

“—Küçükken ilim öğrenen insan, taşın üzerine kitâbe yazan, nakış yapan, taşın üzerine kazıyarak yazıyı yazan, nakışları yapan insan gibidir. Yâni aklına, hafızasına öğrendiği

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.135; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.333, no:515; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.360, no:20964.

ilimler kitâbe gibi kazınır.” Kitâbelerde nasıl, “Romalılardan kalma kitabeler, Abbasilerden kalma anıt, cami üzerindeki yazı...” filân diyoruz. Taş oldu mu, kalıyor ve okunuyor. Çünkü taş dayanıklı bir malzeme, derin derin kazılmış olunca içine, üstüne kalıyor. Küçükken öğrenilmiş ilim, taşın üzerine yapılmış şekiller gibidir, yazılar gibidir, nakışlar gibidir; kalıcıdır yâni... Çok hatırdâ kalır.

(Ve meselü’llezî yeteallemü’l-ilme fî kiberihî)
“Yaşlandığı zaman öğrenirse insan, *(ke’llezî yektübü ale’l-mâ’)* o zaman suyun üzerine yazı yazmış gibi olur.” Daha yazarken harfler kayboluyor. Çünkü satıh düzleniyor. Kum olsa, kalacak biraz. Yâni kum üzerine yazı yazmak gibi desek, işte yağmurda, rüzgârda kum düzlenecek, o yazılar çabucak kaybolacak; bir mevsimde kaybolacak, bir haftada kaybolacak. Ama, “Yaşlılıkta ilim öğrenmek, suyun üzerine yazı yazmak gibi...” deyince, öğrenirken unutulacak demek.

Hakîkaten insan yaşlandığı zaman, Allah tabii sıhhat, afiyet versin, güç kuvvet versin, hafızası canlı olsun... İnsan müslümanca yaşarsa hafızası da canlı olur. Küçükten beri Kur’an’ı ezberlemişse, hafızasını kullanmışsa, yaşlandığı zaman da o canlı hafıza devam eder, dinç kalır; ihtiyarlamaz, bunamaz, tatlı bir insan olur.

Bizim mütedeyyin, erbâb-ı hal dediğimiz ârif ihtiyarlar cihanı fethediyorlar. Yâni bir Mevlevî şeyhi, rahmetli, Almanya’ya gelmiş, anlatıyorlar buralarda; o kadar beğenilmiş ki, etrafına

Almanlar toplanmışlar, ağızları açık, hayretler içinde kalmışlar. O ihtiyar adamın, yâni Mevlevî şeyhinin zarafetine, tatlı davranışlarına, güzel sözlerine, nezaketine, inceliğine, bilgisine, ilmine, irfanına hayran kalmışlar. Yâni Mevlevî şeyhi, Almanya'yı, Almanların gönüllerini fethetmiş. Demek ki İslâm'ca olunca, her şey güzel oluyor.

Ama bu hadis-i şeriften bizim çıkartmamız gereken bir ders varsa, diyeceğiz ki: Çocuklarımıza küçükken ilmi öğretelim, İslâm'ı öğretelim! Hatta dört yaş, dört ay, dört günlükken başlatırlar. Bazıları çocuklarını getirirler:

“—Hocam şuna bir besmele çektir, *Rabbi yessir*'i öğret, bu yaşta başlasın!” filân diye...

Tabii çocuk, küçükten öğrenmeye başlıyor. Aslında çocuk doğduğu andan itibaren cihanı öğrenmeye başlıyor. Yavaş yavaş tanıyor, annesini tanıyor, annesinin tebessümünü tanıyor, çevreyi tanıyor... Derken yavaş yavaş bilgileri birikiyor. Çocuğu doğmadan önce terbiye etmeye başlamak lâzım! Doğduğu zamandan çok dikkat etmek lâzım! Çocuğun yanındaki sözlerine, hareketlerine, çocuğa karşı davranışlarına insanın çok dikkat etmesi lâzım!..

Çünkü her an bir şey öğreniyor. Çocuğa ihtimam edersiniz, gayet terbiyeli olarak yetiştirmek istersiniz. Çocuk bir gün sokağa çıkar; parkta oynarken, edepsiz çocuklardan iki tane kötü söz duyar, eve de gelir pat diye onu söyler. Neden?..

Hiç duymadığı bir sözdür, merak etmiştir. Aklına hemen takılmıştır. Çünkü hemen alıyor, teyp gibi alıyor, resim gibi alıyor, hatırında kalıyor. Demek ki, çok dikkat etmemiz gerekiyor.

Çocuklarımızı yetiştirmeye çok dikkat edelim, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, küçükten öğretelim! Daha okula gitmeden öğretelim!.. Ben şimdi tavsiye ediyorum kardeşlerime, özellikle teşvik ediyorum:

“—Çocuklarımızı anaokullarımıza verelim!” diyorum.

Çocuk anaokulunda yetiştiği zaman, yuvada yetiştiği zaman ictimâî hayata, yâni toplu yaşamaya intibak ediyor. Birçok şeyi daha güzel öğreniyor. Mürebbiyenin, terbiyeci hanımın elinde daha güzel şeyler öğreniyor. Belki evde annesi, mutfakta iş yaparken çocuğuna bakamıyor. Belki çocuk sayısı çok olduğundan, onun terbiyesi ihmâl uğrayabiliyor.

Onun için, çocukları küçükten yetiştirmeye başlayacağız. Dinini öğreteceğiz. Güzel güzel ibadetleri yapmasını sağlayacak bilgileri öğreteceğiz. Ahlâkı öğreteceğiz.

Bakın, çocuk büluğ yaşına, yâni 10-12 yaşına gelmeden önce haramları, helâlleri öğrenmeli, günahları, sevapları bilmeli, ezbere bilmeli!.. Duvarlarımıza bunlar böyle satır satır yazılı olmalı: “İçki haram, faiz haram, yalan haram, zulüm haram...” diye, yâni hem görünür şeyleri, hem de görünmez değerleri çocukları tanıtmamız lâzım. Küçükten olması lâzım!

Ama bazen küçükten olmuyor da, çeşitli mahrumiyetler veya ihmaller, veya hayatın cilveleri... Adam, sonradan aklı başına geliyor, müslümanlaşıyor, öğrenmeğe çalışıyor. Tabii o da iyi, o da sevap... Ama artık hafızasında kalmıyor. Çünkü her yaşın kendine göre çileleri var, sıkıntıları var, vasıfları var... O zaman hafızasında kalmıyor. Küçükken sokakta bir defa duyduğu sözü unutmuyor. Ama büyüdüğü zaman on defa, yüz defa söylenen şeyi unutuyor.

Ama burada yine ben cesaret verici bir şey söyleyeyim: Bir şey tekrar edildiği zaman, öğrenilmiyor gibi görünen şeyler de öğrenilmeye başlanır. “Benim hafızam zayıfladı, artık ezberleyemiyorum!” diyen bir insan da, hafızasını çalıştırmaya biraz eğildiği zaman, hafızası işlemeğe başlar. Yâni işlemiyor gibi olan şey, paslanmış gibi olan şey yağlanırsa, tekrar çalıştığı gibi çalışmağa başlar.

İlmi küçükten öğrenmeliyiz. Küçükten öğrenmemiş isek, büyüdüğümüz zaman da ihmal etmemeliyiz; beşikten mezara kadar ilim öğrenmeye çalışmalıyız. Ama küçükken öğrenilen ilim çok kıymetlidir. Çocuklarımızı iyi yetiştirmeye dikkat etmeliyiz.

Bu arada tabii, güncel meselelerden birisi olarak, kanaatimi söylemek istiyorum: İster Diyanet’e bağlı olsun, ister özel evlerde veya şu veya bu şekilde olsun, çocuklarımıza Kur’an-ı Kerim’i öğretmemiz lâzım!.. Yâni belki çocuğumuzu dizimizin dibinden, kızımızı dizimizin dibinden ayırmamız uygun olmayabilir, Kur’an kursuna

yatılı vermek uygun olmayabilir; ama, evimizde Kur'an-ı Kerim'i öğretmeliyiz. Birkaç kişinin çocuğunu da toplayıp öğretmeliyiz. Buna Diyanet de bir şey dememeli, hükümet de bir şey dememeli!.. Netice itibariyle Kur'an-ı Kerim'i öğrenecek.

Sonra bu imam-hatip okulları, bugünlerde çok konuşuluyor. Kimisi imam-hatip okuluna düşman, kimisi taraftar... Bir çekişmedir gidiyor toplumumuzda... Şimdi ben, imam-hatip okullarının kuruluş zamanlarından bu zamana kadar durumunu bilirim. Üniversitede profesörlük yaptım. Yâni bunu bilmeyenler büyük hata ediyorlar. İmam-hatip okullarında çocuklar çok kuvvetli yetişiyor. Normal liselerde okutulan derslerin hiç birisi eksik değil, hepsini okuyorlar. Onların üstüne ilâve dersler görüyorlar. Çok çalışıyor, çok başarılı oluyorlar. İmtihanlarda üstün derece kazanıyorlar. Girdikleri fakültelerde dereceye giriyorlar. Yâni onların bu başarısını görüp, bu okulların kıymetini anlamak lâzım!..

Bunların adedinin azaltılması doğru değil! En çalışkan, en bilgili, hatta eli kalem tutan, yazı tutan, bilgin seviyesine yükselmiş insanlar... Mühendis olmuş, idareci olmuş, milletvekili olmuş, bakan olmuş; sorun bakın, imam-hatip okulundan geçmiştir. Yâni imam-hatip okulları, bizim için çok değerli insan yetiştiriyor sevgili Akra dinleyicileri!

Burada bir haksızlık var, tanımamaktan doğan, başka sebeplerden doğan bir yanlışlık var.

Bu yanlışığa asla kurban gitmemek lâzım!.. İmam-hatip okulları bizim tarihimizi, örfümüzü çocuğumuza güzel öğretmemizi sağlıyor. İyi bir insan, terbiyeli bir

insan olmasını sağlıyor. Afyon, esrar kullanmamasını sağlıyor, faydalı insan olmasını sağlıyor.

Sonuçlarıyla ölçelim!.. Maddî sonuçlarının ne kadar güzel olduğunu görerek anlayalım! Başarılı insanların, başarısız insanların hangi okullardan yetiştiğine dikkat edelim! Oradan insafa gelelim ve hakkı tutalım, yanlış işler yapmayalım, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

c. Mü'minin Günahlarının Dökülmesi

Sonuncu hadis-i şerif... Üç hadis söyleyip, biraz da sözü uzatmış olmak istemiyorum.

İnsanlar hata edebilir, hatasından dönmesi lâzım! Bu dönmenin ne kadar güzel olduğunu anlatan bir hadis-i şerifi, Peygamber SAS Efendimiz'in sevgili amcası Abbas RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifi nakletmek istiyorum:⁴

مَثَلُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ إِذَا اقْشَعَرَ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَقَعَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ وَبَقِيَتْ لَهُ
حَسَنَاتُهُ

(هـ.ب. عن العباس)

⁴ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.60, no:6703; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.492, no:804; İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Âliyye*, c.IX, s.392, s.3391; Hz. Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.159, no:797; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.558, no:18218;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIX, s.398, no:21056.

RE. 391/12 (*Meselü hâzihi's-şecereti meselü'l-mü'min, iza'kşearra min haşyeti'llâhi azze ve celle, vakaat anhu zünûbühû, ve bakıyet lehû hasenâtüh.*) buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz. Mânâ-yı münîfi şöyle bu hadis-i şerifin:

(*Meselü hâzihi's-şecereti meselü'l-mü'min*)
“Bu ağacın durumu mü'mine benzer...”
Demek ki, yaprakları dökülen bir ağaç gösterdi Peygamber Efendimiz, o anda etrafında bulunan ashabına: “Şu ağacın durumu mü'mine benzer. (*İza'kşearra min haşyeti'llâhi azze ve celle*) Mü'min, Aziz ve Celîl Allah'ın korkusundan ürperdiği zaman, tüyleri ürperdiği zaman, (*vakaat anhu zünûbühû*) onun günahları bu ağacın yapraklarının döküldüğü gibi dökülür, günahı kalmaz üzerinde. (*Ve bakıyet lehû hasenâtühû*) Günahları gider de, defterinde sevapları kalır.” buyuruyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, demek ki Gafur ve Rahim olan, hatta Erhamü'r-râhimîn sıfatını daha çok hatırlamamız lâzım; merhametlilerin en merhametlisi olan Rabbimiz, kul kusur etti diye onu kahretmiyor. Hatasını anlarsa, Allah korkusunu hissederse, Allah'a karşı yaptığı suçu anlayıp da tevbeye dönerse, vazgeçmeye yönelirse, pişmanlık duyarsa, cildi ürperirse, tüyleri diken diken olursa, “Ne yaptım ben, niye yaptım, hay Allah!” derse, o zaman sonbaharda şu ağacın yapraklarının sapır sapır, takır takır yere döküldüğü gibi günahları dökülür böyle bir kişinin... Geriye iyilikleri kalır.” buyuruyor.

Demek ki, aziz ve sevgili kardeşlerim, hayatta hata etmeyen insan olmaz. Hata eder, suç işler, muhakemeye düşer, mahkûm olur, hapse düşer, ceza çeker... Olsun. Yâni insan, insandır, hata ediyor. Etmemesi lâzım ama... Ama hata etmiş insanları kurtarmamız lâzım! Suçluyu toplumdaki itmememiz lâzım. Hatalının hatasını anlayıp, hatadan dönmesini sağlamalıyız.

Hayata onu kazanmaya, topluma onu kazanmağa çalışmalıyız, faydalı insan haline döndürmeğe çalışmalıyız. İslâm bunu yapıyor.

Eğer bir insan pişmanlık duyarsa, Allah korkusunu hissederse, Allah'ın büyüklüğünü duyarsa, kendisinin ona güzel kulluk yapması gerektiğini ve bunu yapmakta kusuru olduğunu anlarsa, o zaman günahları dökülüyor. Allah affediyor, iyilikleri kalıyor.

Demek ki işte tefekkür dediğimiz şey, tefekkür gibi ibadet olmaz. En kıymetli ibadetlerden birisi de düşünmek, tefekkür etmektir. İnsan demek ki düşünecek, “Ben gençliğimi nasıl geçirdim?” diyecek.

Meselâ düşünüyorum ben, toplumumuzu inceliyorum. Uzaktan inceliyorum, yakından inceliyorum...

Biraz toplum bilimleriyle ilgili bir ilim adamı olduğum için, yâni ruh halleriyle, toplum halleriyle, ahlâk ile, din ile, iman ile, insanın maneviyatıyla ilgili konularla ilgilenen bir uzman olarak toplumdaki insanların durumlarına bakıyorum. Yâni suçlunun neden suç işlediğini,

çok aykırı fikri söyleyenin niçin söylediğini anlamaya çalışıyorum.

Onun yerine kendimi koyuyorum ve hatasının nerde olduğunu bulmağa çalışıyorum.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! İnsan hata yapabilir. Tamamen dine karşı olabilir, dindarlara kızabilir. Onlara elinden geldiğince her fırsatta kötülük yapmak isteyebilir... Ama şöyle düşündüğü zaman, “Dur bakalım bunlar ne diyor?” diye anlamağa çalıştığı zaman, işi mantığa döktüğü zaman –mantık güzel bir şey, akıl Allah’ın çok büyük bir nimeti– sorup soruşturduğu zaman, düşündüğü zaman gerçeği bulabilir. Hele hele iyi niyetle gerçeği arıyorsa:

“—Yâ Rabbi! Ben gerçeği istiyorum, gerçek neyse bana onu buldur!” derse, Allah ona gerçeği bulduruyor.

Yâni nasıl bulduruyor? Adam meselâ gayrimüslim, meselâ Afrika’daki kabilenin reisinin oğlu... Gelmişler Avrupalılar ona hristiyanlık güzel diye anlatmışlar, hristiyan yapmışlar. Papaz okuluna almışlar; o da, “Hristiyanlık gerçek din...” diye, hristiyanlık için çalışmaya karar vermiş. Hayatını bu işe vakfetmiş. Papaz olmuş, papazlıkta yükselmiş. Kabile reisinin oğlu olduğu için, kavmi kabilesi kendisini seviyor. Onlara hristiyanlığı anlatmış vs. Fakat aşk ile, şevk ile, iyi niyetle, “Allah’a hizmet edeceğim!” diye yapıyor.

Bu iyi niyetinden dolayı, Allah ona üç defa rüyasında Rasûlüllah Efendimiz’i gösteriyor. Hatta kendisi hayret ediyor, diyor ki:

“—Yâni, ben bu adamı sevmiyorum. Niye bu benim rüyama giriyor, niye rüyada çok sevimli, niye kalbim ona akıyor, ısınıyor?” diye, rüyadan sonra uyandığı zaman kendisine kızıyor. Ama sonunda İslâm’ın gerçek din olduğunu anlıyor, müslüman oluyor.

Bu neden?.. Niyeti iyi olduğu için. Yâni, insan iyi niyetle gerçeği bulmak isterse, çok yanlış bir noktada olsa bile, Allah ona doğru yolu gösterir.

Onun için, iyi niyetli olun, gerçeği bulmağa çalışın!.. Başka başka fikirlerde iseniz, karşı tarafı da anlamağa çalışın! Bilimsel düşünmeye alışın! Tarafgir düşünmeye değil de, yandaş olarak, yanlı olarak düşünmeye değil de; bîtaraf olarak, gerçeği bulma azmiyle, niyetiyle, temiz niyetle düşünmeye çalışın!.. O zaman Allah gerçekleri buldurur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, hatalarımızı anlayıp hatalardan dönmek nasib etsin...

Güzellikleri anlayıp, güzellikleri yaşamak, yapmak, icrâ etmek, uygulamak, geliştirmek nasib etsin...

Ülkemizi gül gülistan eylesin... İnsanları, her birini evliyâ eylesin, dost eylesin...

Hem dünyaları, hem ahiretleri mutlu olsun... Cihan güzelliklerle dolsun...

Herkes iyi olsun, diye herkesin iyiliğini istiyoruz.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

04. 04. 1997 - Münih / ALMANYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

